

Landbouwtransitie en Waterschappen

Webinar CoP Beheer en Onderhoud – 17 oktober 2023

Er beweegt veel tegelijkertijd...

Er gebeurt veel tegelijkertijd op verschillende niveaus

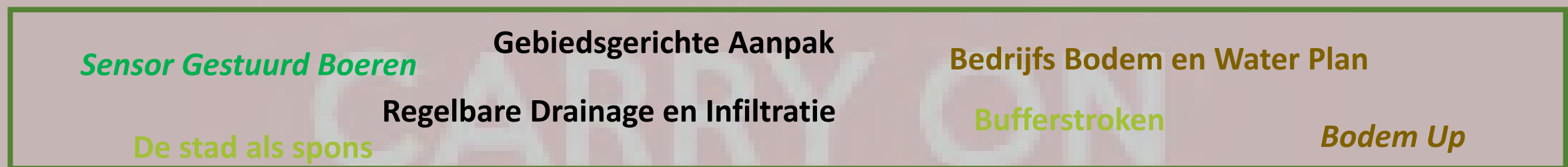
LANDELIJK NIVEAU

REGIONAAL NIVEAU

GEBIEDSNIVEAU

Belangrijke onderliggende documenten (niet uitputtend)

Rijksniveau	Provinciaal niveau	Waterschap(pen)
<ul style="list-style-type: none">• Kamerbrief Water en Bodem Sturend dd. 25 november 2022• Kaderrichtlijn Water• 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn 2022-2026 + Addendum• Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied + overige brieven november 2022• Programma NOVEX• Programma Mooi Nederland	<ul style="list-style-type: none">• Provinciale Programma's Landelijk Gebied• Verstedelijkingsstrategieën• Provinciale Ruimtelijke Voorstellen <p>Regiospecifiek, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none">• Advies Droogtecommissie "Zonder water geen later" (doorkijk tot 2040)	<ul style="list-style-type: none">• Waterbeheerplannen• Bestuursakkoorden <p>Regiospecifiek, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none">• Het Verhaal van de Aa (inclusief onderzoeksrapport)• Rapport Bouwsteen Water en Bodem Sturend (NBWB)• Klimaatonderlegger

Volop beweging in het ruimtelijke speelveld

- **Veel beweging in ruimtelijk ordeningsbeleid**
- Het Rijk neemt nadrukkelijk regie (terug)
- Laat invulling/uitvoering bij regio o.l.v. provincies
- Belangrijke uitzondering is NOVEX-aanpak: op gebiedsniveau werken als één overheid

- **Met 'Water en Bodem Sturend' (WaBoS) krijgen waterschappen een centrale positie in ruimtelijke ordening en regionale samenwerking**
- WaBoS als onderlegger voor alle grote opgaven: stikstof/Natura2000, landbouwtransitie, energietransitie, woningbouw én verstedelijking
- Waterbeheer landelijk/stedelijk daarmee nadrukkelijk onderdeel van de ruimtelijke ordening

- **Kernopgaven waterschappen t.o.v. integrale aanpak**
- Kernopgaven (in waterbeheerplannen) blijven in principe het vertrekpunt
- MAAR speelveld én spelregels zijn aan het veranderen: kansen én bedreigingen
- Mee sturen in plaats van gestuurd worden

Hoe de ruimtelijke puzzel van Nederland er ongeveer uitziet

NIEUW RUIMTELIJK BELEID (ministerie BZK) =

24 Nationale Programma's
structurerende/richtinggevende keuzes

+

Programma NOVEX

+

Programma Mooi Nederland

Water en Bodem Sturend
(ministerie I&W)

NPLG
(ministerie LNV)

Regieorganisatie Transitie
Landelijk Gebied

Provincies

Provinciaal Programma
Landelijk Gebied

Natuur (incl. aanpak stikstof)
Water
Klimaat

Gebiedsgerichte Aanpak

ruimtelijke regie per
provincie
Ruimtelijk
Voorstel

gebiedsgerichte regie in
specifieke gebieden
Ontwikkelperspectief
per NOVEX-gebied

NOVEX De Peel

Rijk, provincies Limburg/Brabant
waterschappen Aa en Maas/Limburg 4
gemeentelijke regio's
(RNOB, MRE, Noord- en Midden-Limburg)

NOVEX Stedelijk Brabant

Rijk, provincie
4 waterschappen
4 stedelijke regio's

Opgaven in elkaar passen zonder in te
boeten op ruimtelijke kwaliteit

Ondersteuning van regionale, provinciale en
landelijke trajecten

mooi | functioneel | robuust | duurzaam

- Grondfaciliteit
- Transitiefonds
- Lerend netwerk

Bouwsteen Water en
Bodem Sturend (NBWB)

★ Waterschap is direct betrokken?

Wat betekent 'Water en Bodem Sturend'?

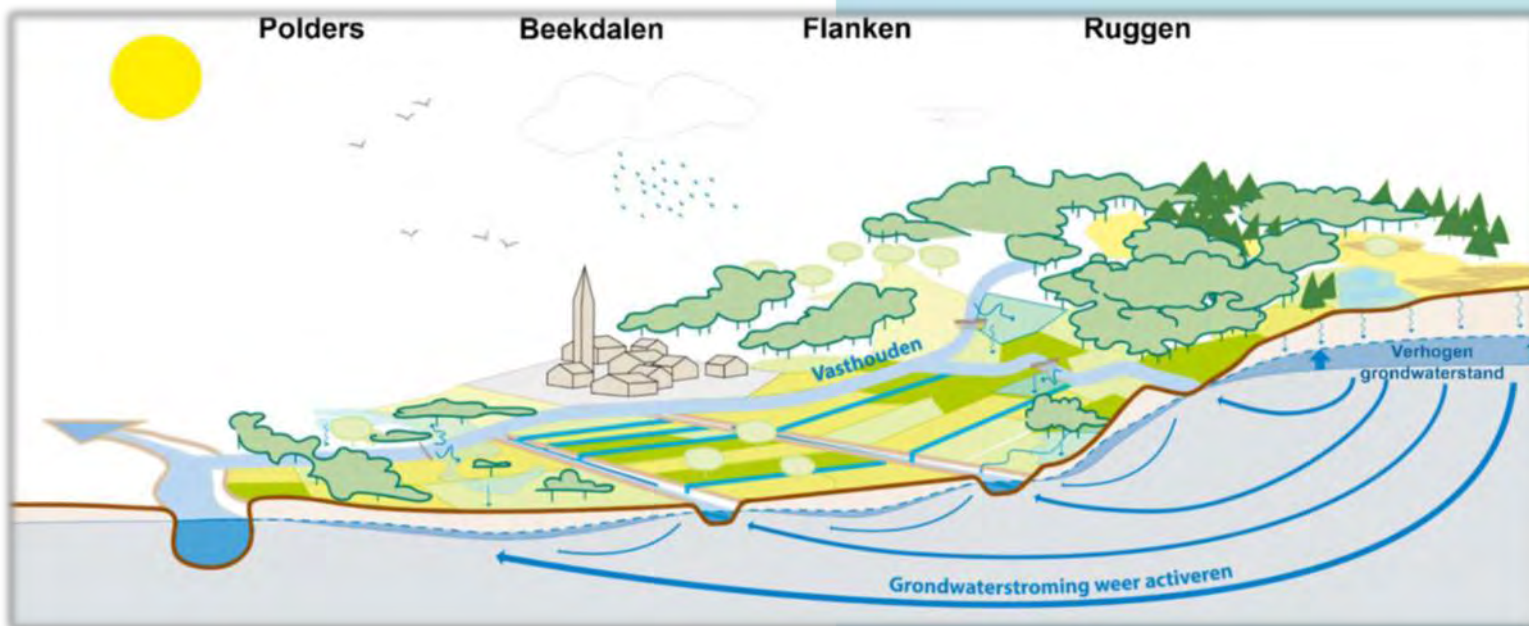
Hoofdopgave

Om het water- en bodemsysteem klimaatbestendig en robuust te maken moet de hele grondwatermachine – inclusief kwelstromen – beter gaan functioneren.

Belangrijkste uitdaging

- Focus houden op het doel, niet op de middelen.
- Het instrumentarium efficiënt en gebiedsspecifiek inzetten.

- We beginnen **niet** vanaf nul: maatregelen worden ook nu al toegepast in lopende projecten en programma's.
- 'Water en Bodem Sturend' heeft impact op ruimtelijke inrichting en grondgebruik en vraagt daarom **wel** een nieuwe mindset, ook in een gebiedsgerichte aanpak: we nemen het denken in 4 watersysteemeenheden – ruggen, flanken, beekdalen, polders – als uitgangspunt.

Hoe kijken wij daar dan naar?

Robuust

Kan tegen een stootje, ruim gedimensioneerd, zo ingericht dat er niet snel problemen ontstaan.

Veerkrachtig

Als er problemen ontstaan kunnen die (snel) worden hersteld, geen kwetsbare functies op een onhandige plek.

Stuurbaar

We werken het natuurlijke systeem niet tegen, maar leveren ons ook niet over aan haar grillen. We helpen met wateraanvoer, stuwen, gemalen, drainage, beregening, *et cetera* maar voorkomen dat functies volledig afhankelijk zijn van sturing. Als het mis dreigt te gaan (droogte of wateroverlast) willen we kunnen handelen.

Ons strategisch kompas

Onze strategische koers

- 1. Samenwerken | Als we ons beperken tot onze kernopgaven, dan halen we onze kernopgaven niet in het complexe ruimtelijke speelveld.** Geen verantwoordelijkheden overnemen, wel (gebiedsgericht) samenwerken.
- 2. Duidelijke visie | Onze visie op Water en Bodem Sturend: een klimaatbestendig watersysteem is robuust, veerkrachtig en stuurbaar.** Zoek naar draagvlak en combineer dat als waterschappen met een praktische inslag.
- 3. Praktisch uitvoerbaar | Wij zetten expliciet onze verbondenheid met het gebied in om beleidsplannen en financieringsbronnen te koppelen aan wat uitvoering in de praktijk nodig heeft.** Gebruik ervaring en uitvoeringsgerichte mentaliteit om 'grootse en meeslepende' plannen op beleidsniveau te toetsen op hun uitvoerbaarheid in de praktijk.
- 4. Snel schakelen | Werk zoveel als mogelijk als één overheid.** Gebruik bijvoorbeeld de NOVEX-gebieden, omdat daar alle overheden samen aan tafel zitten en er een directe link is met het landsbestuur.

Impact op Beheer en Onderhoud?

Jazeker, dus denk mee...

- B&O-ers zijn vaak een eerste aanspreekpunt in het veld: belangrijk om goed geïnformeerd te zijn en dat binnen de organisatie goed met elkaar af te stemmen. *Welke boodschap hebben we? Naar wie kun je doorverwijzen? Enzovoort...*
- Nieuw beleid heeft vaak impact op Beheer & Onderhoud: inbreng vanuit B&O is belangrijk om zaken uitvoerbaar te houden. *Kunnen we zaken beter organiseren in huis of beter combineren in het veld?*

Hoe doe je dat dan?

Voorbeeld rondom ‘bufferstroken’ bij Waterschap Aa en Maas

- Eerste geluiden van onrust bij boeren via B&O-ers en bestuurders toen vanuit Den Haag nieuw beleid rondom ‘bufferstroken’ werd aangekondigd.
- Snel een ‘tijdelijk team’ ingericht met mensen vanuit beleidsafdeling, toezicht en handhaving, grondzaken, onderzoek en monitoring én – niet in de laatste plaats – vanuit het veld.
- Team kreeg als doel om B&O-ers tijdig te voorzien van de juiste informatie (zodat ze vragen in het veld konden beantwoorden), om vragen bestuurders te beantwoorden en hen in stelling te brengen waar nodig, maar ook om ervoor te zorgen dat beleid ook praktisch uitvoerbaar blijft.